

Ristijärven keskuskoulun järjestyssääntöjen uudistaminen koskien mobiililaitteiden käyttöä

Khall § 114

162/12.00.01/2025

Valmistelija: Lauri Lappalainen, 044 715 9334

Eduskunnassa on hyväksytty 29.4.2025 lakimuutokset koskien puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttöä perusopetuksen oppituntien aikana. Laki vaatii vielä presidentin vahvistamisen. Uudistunut perusopetuslaki astuu voimaan 1.8.2025.

Perusopetuslakia muutetaan siten, että se kieltää jatkossa oppilailta mobiililaitteiden, kuten puhelimen, tabletin, kannettavan tietokoneen, kuulokkeiden, kellopuhelimen ja älykellon käytön perusopetuksen oppitunneilla. Oppilailla on lupa käyttää mobiililaitteita oppitunneilla vain oppimiseen opettajan luvalla. Käyttö voidaan sallia myös rehtorin tai opettajan luvalla oman terveyden hoitamiseen tai oppimisen apuvälineenä.

Lakiuudistuksen vuoksi perusopetuksen järjestäjien tulee päivittää omat järjestyssääntönsä elokuun alkuun mennessä. Järjestyssääntöjen uudistus ei tuota tarvetta muuttaa paikallista opetussuunnitelmaa. Muutoksen myötä tulee mahdolliseksi kieltää tai rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä myös muun kouluajan osalta.

Perusopetuslaki 29 § määrittää reunaehdot sille, minkälaisissa tilanteissa mobiililaitteita voi käyttää oppitunnin aikana. Perusopetuslaki 29 § myös velvoittaa opetuksen järjestäjät määrittämään järjestyssäännöissä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden säilyttämisestä oppituntien aikana sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä koulupäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla. Opetuksen järjestäjälle on annettu toimivalta määritellä mobiililaitteiden käytöstä ja säilytyksestä välituntien, ruokailun ja muun opetuksettoman ajan osalta. Sääntely koskee kaikkia puhelimia ja muita mobiililaitteita, eikä sillä ole merkitystä, kuka laitteen omistaa. Käytännössä tämä tarkoittaa koulun, oppilaan, oppilaan huoltajan tai jonkun muun omistamia laitteita.

Perusopetuslaki 29 § mukaisesti perusopetuksessa oppilas ei saa käyttää puhelinta tai muita mobiililaitteita oppitunnin aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimiseen tai rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon tai oppimisen apuvälineenä. Häiritsevä käyttö on kielletty kaikilla mobiililaitteilla, eikä kielto ole riippuvainen siitä, kuka oppilaan käytössä olevan laitteen omistaa.

Oppilas saa käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppitunnilla terveydenhoitoonsa tai oppimisen apuvälineenä vain opettajan tai rehtorin suullisella tai kirjallisella luvalla. Tässäkään tapauksessa puhelinta tai mobiililaitetta ei saa käyttää opetusta tai oppimista häiritsevällä tavalla. Suullisessa tai kirjallisessa luvassa tulee huomioida, koskeeko lupa oppitunnin lisäksi välitunteja, ruokailua, siirtymiä tai muuta opetuksetonta aikaa. Jos oppilas tarvitsee mobiililaitetta terveydenhoitoon tai apuvälineenä oppitunnin tai koko koulupäivän ajaksi, lupa myönnetään.

Puhelinta tai muuta mobiililaitetta on mahdollista käyttää terveydenhoitoon liittyen esimerkiksi diabeetikoilla. Kun puhelinta tai muuta mobiililaitetta käytetään terveydenhoitoon liittyen, on kyseessä useimmiten pitkäaikaissairaus, jolloin lupaa ei ole tarpeen pyytää tai myöntää toistuvasti. Tällöin lupa voidaan myöntää esimerkiksi koko lukuvuotta koskien.

Perusopetuslaki 29 § mukaisesti opetuksen järjestäjien tulee järjestyssäännöillä määrätä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän

aikana muulloin kuin oppitunneilla. Muu kuin oppitunti tarkoittaa muun muassa välituntia, ruokailua ja esimerkiksi siirtymiä paikasta toiseen.

Järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä välitunnin aikana. Koulu voi määrätä, että puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö on kielletty kaikilla välitunneilla tai että mobiililaitteiden käyttö on sallittua joillakin välitunneilla tai tietyllä erikseen osoitetulla välituntialueella. Oppituntien väliin sijoittuvat välitunnit ovat yleisesti tarkoitettu oppilaiden virkistytymiseen ja yhteisöllisyyden ylläpitämiseen, mikä osaltaan edistää opetuksessa jaksamista ja siihen keskittymistä.

Järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä myös ruokailun aikana. Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti ruokailu on ohjattua ja kasvatuksellista toimintaa, jossa harjoitellaan hyviä ruokailutapoja ja -tottumuksia. Kouluruokailun tehtävänä on edistää oppilaiden tervettä kasvua, kehitystä, opiskelukykyä sekä vahvistaa ruokaosaamista. Ruokailuhetkien aikana keskitytään yhteisöllisyyden vahvistamiseen ja ruokailun rauhallisuuteen.

Järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa myös mobiililaitteiden käyttöä lisäksi siirtymisten aikana. Siirtymisillä tarkoitetaan oppilaan siirtymistä luokasta, opetustilasta tai oppimisympäristöstä toiseen, esimerkiksi liikuntapaikalle tai ruokailuun.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioinut mobiililaitteiden käytön rajoittamisen lainsäädännön perustuslain mukaisuuden. Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntely mobiililaitteiden käytön rajoittamisesta työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla ei muodostu ongelmalliseksi. Eduskunnan sivistysvaliokunta on mietinnössään pitänyt tärkeänä opetuksen järjestäjien mahdollisuutta määrätä käyttökielto koko koulupäivän ajaksi.

Mobiililaitteiden välttämätön käyttö tulee kuitenkin aina sallia. Välttämättömällä käytöllä tarkoitetaan esimerkiksi yhteydenottoa huoltajaan opettajan tai rehtorin luvalla, jos oppilas on sairastunut. Oppilaalla on aina oikeus ilman koulun henkilöstön lupaa hätätilanteessa ottaa yhteyttä viranomaiseen, esimerkiksi soittaa hätänumeroon. Välttämätöntä käyttöä ei voi kieltää järjestyssäännöissä.

Opetushallituksen suositus on, että opetuksen järjestäjät laativat välitunneille, siirtymisiin ja ruokailuihin sellaiset järjestyssäännöt, jotka edistävät turvallista opiskeluympäristöä, oppimista ja keskittymiskykyä, rajoittavat puhelimen häiritsevää käyttämistä, edistävät liikunnallista elämäntapaa, tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppimista kasvokkain sekä hyviä ruokailutapoja. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että puhelinten tai muiden mobiililaitteiden käyttöä rajoitetaan tai niiden käyttö kielletään kokonaan välitunneilla ja siirtymisissä. Opetushallituksen näkemyksen mukaan puhelimen ja muiden mobiililaitteiden käyttö tulisi kieltää kokonaan ruokailussa.

Ristijärven keskuskoulussa on toteutettu järjestyssääntöuudistus siten, että siinä on huomioitu perusopetuslain 47 a § mukainen ohjeistus oppilaskunnan kuulemisesta ennen oppilaiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä. Oppilaskunta muodostuu koulun oppilaista, joille on järjestetty kysely järjestyssääntöuudistukseen liittyen. Oppilaiden huoltajille on järjestetty myös kysely järjestyssääntöjen uudistamiseen liittyen. Koulun henkilöstökokouksessa on käsitelty ja kysytty henkilöstön kanta mobiililaitteiden käyttöön liittyen.

Oppilaiden vastauksissa 53,2% uskoi oppimisensa paranevan, kun mobiililaitteet eivät häiritse sitä. Oppilaille esitettiin myös seuraavanlainen väittämä: ”Ajattelen, että ilman mobiililaitteita ja koulun järjestäessä välitunneille toimintaa osallistuisin kavereideni kanssa aktiivisemmin välitunnin viettoon”. Tähän väittämään 60% vastasi kyllä. 45,5% vastaajista ajatteli, että ilman mobiililaitteita kiusaaminen ja pahat puheet vähenevät.

43% oppilaista koki mobiililaitteiden häiritsevän opetusta. 39% vastaajista koki, että mobiililaitteet häiritsevät jossain määrin sosiaalisia suhteita koulupäivän aikana. 37,2% oppilaista oli sitä mieltä, että kaikkien tulisi jättää mobiililaitteet kotiin koulupäivän ajaksi. Lisäksi oppilailta kysyttiin ideoita, mitä välitunneilla voisi tehdä, jos mobiililaitteita ei enää olisi.

Huoltajille teetetyssä kyselyssä annettiin ehdotus uudesta mobiililaitteita koskevasta järjestyssäännön kohdasta:

Mobiililaitteiden käyttö on kielletty tuntien aikana, välitunneilla, ruokailussa sekä siirtymien aikana, että opetuksettomana aikana. Mobiililaitetta voidaan käyttää koulupäivän aikana vain opettajan/rehtorin myöntämällä luvalla opetuskäyttöön tai terveysperusteella. Mobiililaitteita säilytetään koulupäivän ajan koulun osoittamassa puhelinparkissa. Mobiililaitteen käyttö vastoin järjestyssääntöjä ja perusopetuslain 29 § on rangaistava teko. (Perusopetuslaki 29 §)

Vastaajista 84,4% piti järjestyssääntöä sellaisenaan hyvänä. 4,4% kannatti puhelinten jättämistä myös kokonaan kotiin. 4,4% kannatti ajatusta, että puhelimia säilytettäisiin repussa tai muualla kuin puhelinparkissa. 4,4% vastaajista korosti, että koulun tulisi tarjota oppimiseen laitteet, eikä mobiililaitteita saisi käyttää opetuksessa. Loput vastauksista liittyivät järjestyssäännön muotoiluun.

Opetushallituksen suositusten ja kyselyjen tuloksien perusteella esitetään, että mobiililaitteiden käyttö kielletään oppituntien lisäksi välitunneilla, ruokailussa sekä siirtymien ajaksi että opetuksettomana aikana. Tulevan lukuvuoden alettua oppilaat ja huoltajat osallistetaan välituntien aikaisen kännykättömän toiminnan suunnitteluun.

Ristijärven keskuskoulun järjestyssääntöjen kohta 16 muutetaan seuraavanlaiseksi:

Mobiililaitteiden käyttö on kielletty tuntien aikana, välitunneilla, ruokailussa sekä siirtymien aikana, että opetuksettomana aikana. Mobiililaitetta voidaan käyttää koulupäivän aikana vain opettajan/rehtorin myöntämällä luvalla opetuskäyttöön tai terveysperusteella. Mobiililaitteita säilytetään koulupäivän ajan koulun osoittamassa puhelinparkissa. Mobiililaitteen käyttö vastoin järjestyssääntöjä ja perusopetuslain 29 § on rangaistava teko. (Perusopetuslaki 29 §)

Lisäksi järjestyssäännöissä muutetaan kohtaa 3. liitteen mukaisesti. Oppituntien ajankohdat määritellään työsuunnitelmassa.

Perusopetuslaki 29 §
Perusopetuslaki 47 a §
Hallintosääntö 23 §

Päätösesitys:

Kunnanhallitus hyväksyy Ristijärven keskuskoulun järjestyssääntöjen muutokset oheisen liitteen mukaisesti.

Päätös:

Hyväksyi.